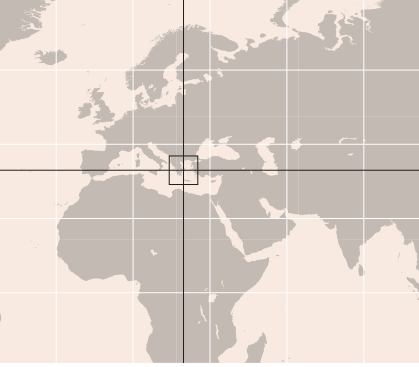

TE PUNANGA TIAKI

AKAKITEANGA I TE PATIREIA O IEHOVA

KAPI MUA: ERENI

Tetai ngutuare tangata Ereni i te pae i Atene e tamou-
mou ra i te imene Patireia

PAPURITIA
28,816

APII PIPIRIA
13,237

TEI TAE MAI KI TE
AKAMAARAANGA (2016)
46,822

PAPAANGA TUMU MANAKO

3 EPETOMA O TIURAI 31–AUKUTE 6 Akapumaana a Iehova ia Tatou i te au Timataanga Ravarai

Noatu e e au timataanga to tatou pouroa, akapu-
maana mai a Iehova ia tatou. Ka tauturu teia atikara
ia tatou kia kite teiea te ngai ka kimi i te pumaana i
teiane i te tuatau ki mua.

9 EPETOMA O AUKUTE 7-13 Akamou i to Ngakau ki Runga i te Apinga Pae Vaerua

Ka tauturu teia atikara ia tatou kia apii i te mea pu-
apinga mei to Iesu tua no runga i tetai tangata e kimi
ra i tetai poe. Ka tauturu katoa ia tatou kia aka-
manako i te puapinga o ta tatou angaanga oro-
metua e te tuatua mou ta tatou i apii mai i te au
mataiti ravarai.

15 EPETOMA O AUKUTE 14-20 Akamou i to Mata ki Runga i te Maroanga Maata

21 EPETOMA O AUKUTE 21-27 Turu i to Iehova tu Ngateitei!

I roto i to tatou oraanga angaanga, e mea māmā
ua i te akangaropoina i te au mea puapinga. Ka tau-
turu teia atikara ia tatou kia mārāma i te puapinga
o to Iehova turanga ngateitei tikai e akapeea tatou
me turu atu.

27 KUA KITE AINEI KOE?

28 Rapakau Ainei Koe i te Manamanata ma te Au?

Kare teia puka e oko.
I orongaia mai ei tuanga
no tetai angaanga apii
Pipiria i te ao katoa,
turuia e te tauturu
oronga ua.

Me oronga i te tauturu,
aere ki te www.jw.org.

TE PUNANGA TIAKI
AKAKITEANGA I TE PATIREIA O IEHOVA

Me kare i akakiteia atu, no
roto mai te au taikuanga Tuatua
Tapu i *Te Bibilia Tapu Ra*, urianga
1888. Me kua tataia te *NW* i muri
ake i tetai taikuanga, te akaari
maira te reira e no roto mai ia i te
urianga reo Papaa o te *New World
Translation of the Holy Scriptures*.

The Watchtower (ISSN 0043-1087) Issue 9 June 2017 is published monthly with an additional issue published in January, March, May, July, September, and November by Watchtower Bible and Tract Society of New York, Inc.; L. Weaver, Jr., President; G. F. Simonis, Secretary-Treasurer; 1000 Red Mills Road, Wallkill, NY 12589-3299, and in Australia by Watchtower Bible and Tract Society of Australia, 12-14 Zouch Road, Denham Court, NSW 2565. Periodicals Postage Paid at Brooklyn, NY, and at additional mailing offices. **POSTMASTER:** Send address changes to Watchtower, 1000 Red Mills Road, Wallkill, NY 12589-3299. © 2017 Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania. Printed in Australia.

June 2017
Vol. 138, No. 9 RAROTONGAN (ISSN 1170-3288)

Akapumaana a Iehova ia Tatou i te au Timataanga Ravarai

“Ko te Atua nona anake te pumaana; Ko tei akapumaana mai ia matou i to matou au mate katoa nei.”—2 KORINETIA 1:3, 4.

KOI akamanako ei tetai taeake mapu kare i akaipoipo ia 1 Korinetia 7:28, te na ko ra e “e pekapeka ra to te [aronga akaipoipo] i te kopapa nei.” I reira kua ui aia ki tetai tangata pakari tei akaipoipo: “Eaa teia ‘pekapeka’ nei, e akapeea au me akono i te reira me akaipoipo au?” I mua ake ka pau ei te tangata pakari i tana uianga, kua pati aia i te taeake mapu kia akamanako i tetai mea ke ta te apotetoro ko Paulo i tata: Ko Iehova “te Atua nona anake te pumaana; Ko tei akapumaana mai ia matou i to matou au mate katoa nei,” me kore te au timataanga.—2 Korinetia 1:3, 4.

² Kua kite tatou te aroa maira to tatou Metua ko Iehova ia tatou, e ka akapumaana ia tatou me rokoia e te turanga ngata. Penei ka maara koe i tetai au atianga ta Iehova turu anga e te aratakianga ia koe na roto i tana Tuatua. Ka irinaki papu tatou te inangaro ra aia i te mea meitaki no

1, 2. Akapeea a Iehova te akapumaana anga ia tatou i roto i te au timataanga, e eaa te taputou i roto i tana Tuatua?

AU IMENE: 38, 6

AKAPEEA KOE ME PAU?

Eaa te tumu ka tapapa ei tatou i te au timataanga i roto i te oraanga akaipoipo e te ngutuare tangata?

Akapeea te pure te akapumaana anga i te au tavini o te Atua i te tuatau i topa?

Akapeea koe me akapumaana i etai ke?

tatou mei tana i rave no tona au tavini i topa.—E tatau ia Ieremia 29:11, 12.

³ Maata anga i te taime, e māmā ake i te akakoromaki i te au manamanata e te timataanga me kite tatou i te tumu i tupu ei te reira. No reira eaa te tumu ka aro atu ei tatou i te timataanga i roto i te oraanga akaipoipo e te ngutuare tangata? Eaa te au akaraanga mei te tuatau Pipiria e teia rā te ka tauturu ia tatou kia rauka te akapumaana? Ka pau tatou i teia au uianga e ka kite akapeea me akakoromaki i te au timataanga.

AU MANAMANATA I ROTO I TE ORAANGA AKAIPOIPO

⁴ I te anga mai anga a Iehova i te vaine mua, kua arataki aia iaia ki te tane, e kua riro iora ei vaine nana. E oti karanga a Iehova: “E akaruke ei te tangata i tona metua tane e tona metua vaine, ka piri atu ei ki tana vaine; e ka riro oki raua ei kopapa okotai.” (Genese 2:24) E tika, e aronga ara anake tatou pouroa. (Roma 3:23) Teia te tumu ka tapapa te tane e te vaine tei akaipoipo i te au manamanata. Ei akaraanga, i mua ake ka akaipoipo ei, kua akarongo tetai vaine ki tona nga metua. Inara karanga te Pipiria e me akaipoipo raua, ko te tane te upoko o tana vaine. (1 Korinetia 11:3) Penei i te akamataanga, ka ngata i te tane i te oronga i te aratakianga ki tana vaine. Penei ka ngata katoa i te vaine i te āriki i te aratakianga a tana tane, kare ra mei ta tona nga metua rai. E tetai, me akaipoipo te toko-

3. Eaa te au uianga ka pauia i roto i teia atikara?

4, 5. Eaa te au timataanga ta te nga tokorua ka aro atu?

rua, penei ka tupu te manamanata ki te metua ongai, e ka riro katoa ei timataanga.

⁵ Akamanako katoa ana mei teaa te tu o te nga tokorua me kite raua e ka anau mai ta raua pepe mua. Noatu e mataora maata to raua, maata te taime ka apiapi katoa. Penei ka manako raua me ka meitaki rai te anau, e ka manata raua i te turanga o ta raua pepe. Kua kite katoa raua e ka maata te moni ka pou. Me anau mai te pepe, ka anoanoia te nga tokorua kia rave i te au akatanotano anga. Penei ka pou te taime o te metua vaine i te akono i te pepe. No reira kare te nga tokorua e akapou i te taime ki tetai e tetai mei to mua ana. Ka maata katoa te apainga a te metua tane. Ka akapapu aia kia rauka i te au mea te anoanoia ra e tana vaine e te pepe.

⁶ Ka aro atu tetai au tokorua akaipoipo i te au timataanga ke. E ākā inangaro to raua i te anau tamariki, inara kare e rauka. Me kare te vaine e nui, ka tupu te mamae ngakau kiaia. (Maseli 13:12) I te tuatau Pipiria, e puapinga tikai no te au vaine kia akaipoipo e kia anau tamariki. No reira te vaine a Iakoba ko Rahela i tai-taia tikai ei no te mea e vaine pa aia e kua anau tamariki tona tuakana. (Genese 30:1, 2) I tetai au enua i teia tuatau, e manganui tei irinaki e puapinga tikai kia maata te tamariki. E ui putuputu ana te tangata ki te au mitinari i tera au enua eaa te tumu kare a ratou tamariki. Noatu e ka tauta te au mitinari i te akamārama meitaki i te tumu, ka karanga rai tetai pae, “Ka pure matou no korua.”

6-8. Eaa ta te nga tokorua ka manako me kare raua e anau tamariki?

⁷ Akamanako ana i tetai atu akaraanga. Kua inangaro tikai tetai tuaine i Peritane i te anau tamariki. Te kite anga aia e kare e rauka iaia kia anau tamariki i roto i teia akatereanga, kua maromaroa tikai aia. Kua manako raua ko tana tane i te retita i tetai tamaiti na raua. Noatu ra kua mii aia no tetai tuatau. Karanga aia, “Kua kite au kare te akono anga i te tamaiti retitaia e aite ana ki te anau i taku uorai tamaiti.”

⁸ Karanga te Pipiria “E ora ra [te vaine] i te anau anga i te tamariki.” (1 Timoteo 2:15) Kare te aiteanga e ka rauka iaia te ora mutukore no te anau tamariki. No reira, eaa te aiteanga o teia irava? E maata te angaanga a te metua vaine i te akono i tana tamariki e te ngutuare. Ka tauturu teia iaia kia kopae i te au mea kino mei te urutoe e te akaō atu iaia ki roto i te au mea kare ona tika anga. (1 Timoteo 5:13) Noatu te reira, ka aro atu rai aia i te au manamanata i roto i tona oraanga akaipoipo e te ngutuare.

⁹ Tetai akaou timataanga ka aro atu te aronga akaipoipo, me mate to ratou tokorua. Noatu e kua manako tetai pae e kare rava teia e tupu kia ratou, e manga-nui tei akakoromaki i teia tu. Irinaki pu tikai te au Kerititiano i te taputou o te tu-akaouanga, e ka akapumaanaia ratou. (Ioane 5:28, 29) I roto i tana Tuatua, e maata te au taputou a to tatou Metua ko Iehova tei akapumaana ia tatou i te tuatau ngata tikai. Teianeia ka akara tatou akapeea tetai au tavini o Iehova i rauka ai te akapumaana e akapeea te reira te tauturu anga ia ratou.

9. Eaa tetai akaou timataanga ta te aronga akaipoipo ka aro atu?

TE AKAPUMAANA ME ROKOIA E TE AU TIMATAANGA

¹⁰ Akamanako ana eaa tei tupu kia Hana, te vaine akaperepere a Elikana. Inangaro tikai aia i te anau tamariki, inara e pa aia. Kareka te vaine ke a tana tane ko Penina, e maata tana tamariki. **(E tataua ia 1 Samuela 1:4-7.)** Tei kino roa atu, kua aviri a Penina iaia “i te au mataiti ravarai” no tona turanga pa. Kua tamamae tikai aia ia Hana. Eaa ta Hana i rave kia rauka te pumaana? Kua pure aia

E maata te au taputou a Iehova tei akapumaana ia tatou i te tuatau ngata

kia Iehova. Kua aere a Hana ki te ngai akamori ia Iehova e kua pure no tetai tuatau roa. Pati aia ia Iehova kia oronga mai i tetai tamaiti nana, e kua irinaki aia i Tana tauturu. Muri ake i tana pure, kua meitaki mai tona turanga e “kare atura tona mata i kinokino.” (1 Samuela 1:12, 17, 18) Kua kite aia e ka oronga mai a Iehova i tetai tamaiti nana me kore ka akapumaana iaia na tetai mataara ke.

¹¹ No te mea e aronga apa ua tatou e te noo nei i to Satani ao, ka aro atu rai tatou i te au timataanga. (1 Ioane 5:19) Inara e tauturu to tatou. Ka rauka ia tatou i te pure kia Iehova, “te Atua nona anake te pumaana.” Ko teia ta Hana i rave. Kua

10. Akapeea a Hana te akapumaanaia anga? (Akara i te tutu mua.)

11. Akapeea te pure me akapumaana ia tatou?

akakite aia kia Iehova eaa tikai to roto i tona ngakau e kua pati akatenga i tana tauturu. Mei te reira katoa, me rokoia tatou e te mamae, eiaa tatou e **taiku** ua i to tatou manamanata kia Iehova. Mari ra, e **pati akatenga kiaia** no te tauturu ma te akakite eaa tikai to roto i to tatou ngakau.—Philipi 4:6, 7.

¹² Penei ka maromaroa tatou me kare e rauka te anau tamariki me kore me mate tetai tei akaperepereia e tatou. Inara ka rauka rai te akapumaana. Akamanako ana i te akaraanga o Ana, tei ora ana i to Iesu tuatau. E itu ua rai mataiti tona akaipoipo anga e kua mate tana tane. Pera katoa i te akaraanga kare ana tamariki. Eaa tei tauturu iaia? “Kare rava aia i akaruke i te iero.” Noatu e 84 ona mataiti, kua aere rai a Ana ki te iero i te pure e te akamori ia Iehova. (Luka 2:37) Riro teia ei akapumaana e te tauturu iaia kia mataora noatu tona au timataanga.

¹³ Ka rauka katoa te akapumaana mei te au taeake mou i roto i te putuputuanga. (Maseli 18:24) Ko Paula, e rima ua rai ona mataiti te akamutu anga tona metua vaine i te tavini ia Iehova. Maromaroa tikai a Paula, e kua ngata teia turanga. I reira kua akamaroiroi tetai tuaine painia ko Ann iaia e kua akaari i te inangaro. “Noatu e kare a Ann i te kopu tangata no matou, kua riro tona inangaro ngakau tae ei tauturu iaku,” i karanga ai a Paula. “Kua tauturu teia iaku kia tavini ua atu ia

12. Eaa tei tauturu ia Ana kia mataora noatu tona au timataanga?

13. Me akataitaia te kopu tangata ia tatou, akapeea te au taeake mou me akapumaana ia tatou?

Iehova.” I teianei, kua oki mai te metua vaine o Paula ki te putuputuanga, e kua mataora tikai a Paula. Mataora katoa a Ann no te tauturu ia Paula kia tavini ua atu rai ia Iehova.

¹⁴ Me maroiroi tatou i te rave i te au angaanga meitaki no tetai ke, ka ngaro-

14. Akapeea tatou e puapinga ai me akapumaana i etai ke?

Akapaea koe e rauka ai te akapumaana me mate toou tokorua?
(Akara i te parakarapa 9, 12)

poina ia tatou to tatou au manamanata. Ei akaraanga, e maata te au tuaine tei akaipoipo e kare i akaipoipo, kua kite e me tutu aere i te nuti meitaki o te Patireia ki te tangata, te angaanga kapiti ra ratou kia Iehova e te rave ra i tona anoano. Mataora ratou i teia. E tika, ka rauka ia tatou pouroa i te akaari i te inangaro no tetai ke me akakite i te nuti meitaki kia

ratou. Pera katoa, me takinga meitaki tatou i te au taeake e te au tuaine, ka piri vaitata atu tatou kia ratou. (Philipi 2:4) Ko teia ta te apotetoro ko Paulo i rave. Kua akono aia i etai ke “mei te metua i matuapuru i tana tamariki.” E kua akapumaana aia ma te akamaroiroi i te au taeake “mei te metua i tana tamariki.”
—E tataua ia 1 Tesalonia 2:7, 11, 12.

AKAPUMAANA ANGA NO TE NGUTUARE

¹⁵ Akapeea tatou me akapumaana i te au ngutuare tangata i roto i te putuputu-anga? Tetai taime, ka pati te aronga ou i ta tatou tauturu kia apii i ta ratou tamariki no runga ia Iehova me kore i te apii i te Pipiria ki ta ratou tamariki rikiriki. Te akaari maira te Pipiria kua oronga a Iehova i te apainga na te au metua kia apii e te tereni i ta ratou tamariki. (Maseli 23:22; Ephesia 6:1-4) Noatu e ka tauturu

Ka tau te au metua kia tuatua putuputu ki ta ratou tamariki

tetai pae i tetai taime, e puapinga tikai no te au metua kia apii i ta ratou tamariki. Ka tau te au metua kia tuatua putuputu ki ta ratou tamariki.

¹⁶ Me pati tetai metua ia tatou kia apii i te Pipiria ki tana tamaiti, e mea meitaki kia akamaara e kare to tatou taoonga e aite ana ki to te metua. Tetai taime ka apii katoa tatou i te Pipiria ki tetai tamaiti kare tona nga metua i roto i te tuatua mou. Me apii tatou i te tamariki kare na tatou, e mea meitaki kia apii i ko i to ratou kainga me tei reira te metua me kore tetai atu Kite me kore e rave i te apii i te ngai tangata. Me pera, kare tetai ke e

15. Naai te apainga kia apii i te tamariki no runga ia Iehova?

16. Eaa ta tatou ka akamaara me tauturu i te tamariki?

akatupu i te manako tarevake no tatou. I te tuatau ka aereia, penei ka apii te metua i ta ratou tamariki no Iehova.

¹⁷ Te au mapu tei inangaro ia Iehova, ka rauka te akapumaana e te akamaroiroi i to ratou ngutuare tangata. Akapeea? Me akangateitei i to ratou nga metua e te angaanga pakari i te tauturu ia raua na te mataara tau. Pera katoa, me tiratiratu te tamariki kia Iehova, ka akamaroiroi teia i te ngutuare. I mua ake i te Vaipuke, kua akamori a Lameka ia Iehova. Karanga aia no tana tamaiti ko Noa: “Ka riro teiane i tamaiti ei akamaru anga no tatou i to tatou roiroi, e te angaanga a to tatou nei rima, no te enua i taumaia e Iehova ra.” Kua tupu teia totou i muri ake i te Vaipuke te akaatea anga a Iehova i te taumaa mei te enua. (Genese 5:29; 8:21) I teia rā, ka rauka i te tamariki tei tiratiratu kia Iehova i te akapumaana i to ratou ngutuare tangata. Ka tauturu ratou i te katoaanga o te ngutuare kia akakoromaki i te timataanga i teiane e te tuatau ki mua.

¹⁸ I teia rā kua rauka i te iti tangata o Iehova te akapumaana na roto i te pure, te akamanako oonu i te au akaraanga Pipiria, e te pirianga vaitata ki to ratou au taeake e te tuaine. **(E tatau ia Salamo 145:18, 19.)** Kua kite tatou e kua papa ua a Iehova i te akapumaana ia tatou, e e papu roa e ka tauturu aia ia tatou kia akakoromaki i tetai ua atu timataanga!

17. Akapeea te tamariki me akapumaana i te ngutuare tangata?

18. Eaa te ka tauturu ia tatou kia akakoromaki i tetai ua atu timataanga?

Akamou i to Ngakau ki Runga i te Apinga Pae Vaerua

“Te ngai oki i vaioia’i to kotou na apinga, ka riro katoa i reira to kotou ngakau.”—LUKA 12:34.

KO IEHOVA tei apinganui rava atu i te ao katoa e pini ua ke. Nona anake te au mea katoa. (1 Paraleipomeno 29:11, 12) Noatu ra e tu oronga ua to Iehova ki te katoatoa. Mataora tikai tatou e maata te apinga pae vaerua tana i oronga mai no tatou! Eaa teia au apinga? Ko te (1) Patireia o te Atua, (2) angaanga orometua, e te (3) tuatua mou akaperepere i roto i tana Tuatua. Inara me kare tatou e matakite, ka ngaropoina ia tatou te puapinga o teia au apinga i te tuatau ka aereia. Ka anoanoia tatou kia akamaara ua rai i tona puapinga ma te akaoonu atu i te inangaro i te reira no te mea karanga a Iesu e, “te ngai oki i vaioia’i to kotou na apinga, ka riro katoa i reira to kotou ngakau.”—Luka 12:34.

² Ka akara ana tatou akapeea me akaketaketa ua rai i to tatou aroa e te āriki rekareka no te Patireia, te angaanga orometua, e te tuatua mou. Me pera tatou, e akamanako

1, 2. (a) Eaa te toru apinga akaperepere no ko mai ia Iehova? (e) Eaa ta tatou ka akamanako i teia atikara?

AU IMENE: 153, 9

AKAPEEA KOE ME PAU?

Me akaperepere tatou i te Patireia o te Atua, eaa ta tatou ka rave?

Eaa taau ka rave ei akaari i toou inangaro no te angaanga orometua?

Akapeea tatou me akaputu i te au tuatua mou, e eaa te puapinga i te reira?

ana akapeea koe te akaonu atu i toou inangaro no te apinga pae vaerua.

AITE RAI TE PATIREIA O TE ATUA KI TE POE MEITAKI ROA

³ **E tatau ia Mataio 13:45, 46.** Akakite a Iesu i te tua no tetai tangata e oko ra i te poe memeitaki. Tetai rā, kua kitea e ia tetai poe meitaki rava atu i te au poe ke tana i kite ana. No tona inangaro maata i teia poe, kua oko aia i tana apinga pouroa kia rauka mai i te reira. I toou manako, mei teaa rai te puapinga o te poe kiaia?

Me akaperepere tatou i te Patireia mei te tangata tei akaperepere i te poe, ka puareinga ua tatou i te akaatinga i te au mea ravarai

⁴ Eaa ta tatou ka apii mai mei ta Iesu tua? Aite rai te tuatua mou o te Patireia o te Atua ki te poe akaperepereia. Me akaperepere tatou i te Patireia mei te tangata rai tei akaperepere i te poe, ka puareinga ua tatou i te akaatinga i te au mea ravarai kia riro mai ei aronga no te Patireia. **(E tatau ia Mareko 10:28-30.)** Ka akara ana tatou akapeea tetai nga tangata te rave anga i teia.

3. Eaa ta te tangata i roto i ta Iesu tua i rave kia oko i te poe okotai? (Akara i te tutu mua.)

4. Eaa ta tatou ka puareinga ua i te rave no te Patireia?

⁵ E tangata ko'i tero a Zakaio. Kua apinganui aia no te takinga kino i etai ke kia rauka mai te moni. (Luka 19:1-9) I tetai rā, kua akarongo a Zakaio kia Iesu e tuatua ra i te Patireia. Kua reka tikai aia i tana i rongu e kua inangaro i te tau i tona tu. Karanga aia: “E te Atua, i na, e oronga au i te afa i toku nei apinga no te tangata ngere; e i takinga-kino ana au i etai ke i tetai mea ngiti ake, kia taki a ia taku e akaoki atu nona.” Akaoki a Zakaio i te moni a te tangata e kua akakore atu i te tu noinoi.

⁶ Te rongu anga tetai vaine i te Patireia i te au mataiti i topa, te noo kapiti ra aia ki tetai vaine. Pera katoa koia te perititeni no tetai akaaereanga tei aruaru i te tikaanga no te pirianga tane ki te tane e te vaine ki te vaine. Inara i tona apiianga i te Pipiria e kua kite i te puapinga o te Patireia o te Atua, kua marama aia e ka anoanoia kia rave i te au tauianganga maata i tona oraanga. (1 Korinetia 6: 9, 10) No tona inangaro ia Iehova, kua akaruke aia i te reira akaaereanga e kua akamutu i tona pirianga ki tera vaine. Papetitoia aia i te mataiti 2009, e i tera mai mataiti, kua riro mai ei painia tamou. Kua rave aia i teia tauianganga no te mea e maata atu tona inangaro ia Iehova i tetai ua atu ona anoano tika kore.—Mareko 12: 29, 30.

⁷ Kia riro ei aronga no te Patireia o te Atua, kua rave te maata anga ia tatou i te

5. Eaa ta Zakaio i rave no te Patireia?

6. Eaa te au tauianganga ta tetai vaine i rave, e no teaa ra aia i akapera ai?

7. Akapeea tatou me akaketaketa i to tatou inangaro i te Patireia o te Atua?

au tauiainga i roto i te oraanga. (Roma 12:2) Inara kare i akamutu ake te reira. Auraka tatou e tuku i to tatou inangaro no te Patireia kia akaparuparua e tetai ua atu tumu, mei te anoano i te apinga pae kopapa e te ainga tau kore. (Maseli 4:23; Mataio 5:27-29) Kia vai ketaketa ua to tatou inangaro i te Patireia o te Atua, kua oronga mai a Iehova i tetai atu apinga akaperepere.

RIRO TE ANGAANGA OROMETUA EI AKAORA I TE TANGATA

⁸ Kua oronga mai a Iesu i te apainga kia tutu aere e te apii i te nuti meitaki o te Patireia o te Atua. (Mataio 28:19, 20) Kua akataka mai te apotetoro ko Paulo i te angaanga orometua ei apinga oko maata i roto i te ariki karakaraea. (2 Korinetia 4:7; 1 Timoteo 1:12) No to tatou tu apa ua, aite rai tatou ki te ariki karakaraea. Ko te karere ta tatou e tutu aere nei, aite rai ki te apinga oko maata no te mea ka oronga mai i te ora mutukore no tatou e te aronga tei akarongo mai. No reira a Paulo i karanga ai: “No te evangelia i pera’i au, kia rauka katoa iaku i ta te evangelia ra.” (1 Korinetia 9:23) Kua angaanga maroiroi a Paulo i te apii i te Patireia o te Atua ki tetai ke. **(E tataua ia Roma 1:14, 15; 2 Timoteo 4:2.)** Riro tona inangaro no te nuti meitaki ei tauturu iaia kia tutu aere noatu te takinokino anga pakari. (1 Tesalonia 2:2) Akapeea tatou me aru i to Paulo inangaro no te angaanga orometua?

8. (a) No teaa ra a Paulo i akataka ai i te angaanga orometua “i taua apinga nei i te ariki karakaraea nei”? (e) Akapeea a Paulo te akaari anga i tona inangaro no te angaanga orometua?

⁹ Tetai mataara ta Paulo i akaari i tona inangaro i te angaanga orometua koia te taangaanga i te au atianganga ravarai kia tua-tua ki tetai ke. Mei ia Paulo e te au Keritiano mua, ka akakite tatou i te nuti meitaki ki te tangata mei tera are ki tera are, te ngai tangata, e tetai ua atu ngai ka kitea ratou. (Angaanga 5:42; 20:20) Ka kimi ravenga tatou i te tutu aere ki te tangata e manganui. Me ka rauka, penei ka tavini tatou ei painia tauturu me kore ei painia tamou. Penei ka apii tatou i te reo ke, ka neke ki tetai ngai ke, me kore ki te enua ke.—Angaanga 16:9, 10.

¹⁰ Ko Irene, e tuaine kare i akaipoipo i Marike, kua inangaro aia i te akakite i te nuti meitaki ki te iti tangata Rutia. No reira i te 1993, kua piri aia ki tetai pupu reo Rutia i New York City. I tera tuatau, e 20 ua rai papuritia i roto i tera pupu. E 20 mataiti i muri mai, karanga a Irene, “Kare rai au e kite meitaki i te tuatua reo Rutia.” Noatu ra, kua tauturu a Iehova iaia e te au papuritia kia tutu aere ki te tangata i tera reo. Tei tupu mai, e ono putu-putuanga reo Rutia i New York City i teia rā. E maata te tangata tei apii i te Pipiria kia Irene, e e 15 tei papetitoia. Tetai pae ia ratou te tavini nei i Betela, ei au painia tamou e ei aronga pakari. Karanga a Irene, “Me akamanako au i te au akakoroanga ke taku ka aruaru atu, i toku manako kare atu e mea ke te ka apai mai i te mataora kiaku.” Akaperepere maata a Irene i tana angaanga orometua!

9. Eaa tetai au ravenga ka akaari tatou i te inangaro no te angaanga orometua?

10. Eaa te puapinga tei rauka ia Irene no te angaanga pakari i te akakite i te nuti meitaki?

Akaperepere ainei koe i te angaanga orometua ma te akanoo i te taime no te reira i te au epetoma?
(Akara i te parakarapa 11, 12)

¹¹ Me akaperepere tatou i te angaanga orometua, ka riro tatou mei ia Paulo rai i te tutu aere noatu te takinokino anga. (Angaanga 14:19-22) Ei akaraanga, mei te mataiti 1930 ki te 1944, kua takinokino pakariia to tatou au taeake i Marike. Noatu ra kua tutu aere ratou. Te tauta anga te aronga mana taoonga i te tāpu ia ratou, kua apai te au taeake ia ratou ki te akavaanga e kua re. I te 1943, taiku mai te Taeake Knorr i tetai autuanga i roto i te akavaanga i U.S. Supreme Court. Karanga aia e kare e oroanga i roto i teia Akavaanga naringa te au taeake i akamutu i te tutu aere. Karanga katoa aia no te mea e maata te au taeake takapini i teiane i ao tei tutu ua rai, akapapu ratou e kare te takinokino anga e puapingaia. Kua autu katoa te au taeake i te enua ke i te akavaanga mei teia te tu. Ae, no to

11. Eaa te ka tupu me tutu aere tatou noatu te takinokino anga?

tatou inangaro i te angaanga orometua kare tatou e akamutu i te tutu aere noatu te takinokino anga.

¹² Me akaperepere tatou i te angaanga orometua, kare tatou e manata eia ora ta tatou ka tata i runga i to tatou ripoti. Ka rave tatou i te ka rauka ia tatou 'kia akakite ua atu i te evangelia.' (Angaanga 20:24; 2 Timoteo 4:5) Eaa ta tatou ka apii ki etai ke? Akamanako i tetai akaou apinga akaperepere no ko mai i te Atua.

E TUATUA MOU AKAPEREPEREA TA TATOU KA APII

¹³ Te toru o te apinga akaperepere ta Iehova i oronga mai koia oki te tuatua mou pouroa ta tatou i apii. Ko Iehova te Tumu o te tuatua mou. (2 Samuela 7:28; Salamo 31:5) Ei Metua oronga ua, ka ina-

12. Eaa taau ka tauta i te rave?

13, 14. Eaa te "putunga" ta lesu e akataka maira ia Mataio 13:53, e akapeea tatou me akaki i te reira?

ngaro aia ia tatou kia apii i teia tuatua mou. Tae mai ki teia rā, e maata ta tatou i apii na te tatau anga i tana Tuatua e ta tatou au puka, e te tae anga ki te uruo-anga, te akaputupuanga, e te au uipa-anga i te epetoma. Me akaputu tatou i teia au tuatua mou, ka rauka ia tatou ta Iesu i kapiki e “putunga” tuatua mou, “te apinga ou e te apinga taito.” (E tatau ia Mataio 13:52.) Ka tauturu a Iehova ia tatou kia akaki i to tatou “putunga” apinga me kimi marie tatou i te tuatua mou mei te mea e te kimi ra i te apinga uunaia. (E tatau ia Maseli 2:4-7.) Aka-pee tatou me rave i teia?

¹⁴ Ka anoanoia kia apii putuputu i te Pipiria e te au puka e kia rave i te kimi-kimi anga. Ka tauturu teia ia tatou kia kite i te au tuatua mou “ou,” koia oki te tuatua mou kare tatou i kite ake. (Iosua 1:8, 9; Salamo 1:2, 3) Te makatini mua o *Te Punanga Tiaki*, neneia ia Tiurai 1879, akaaiteia te tuatua mou ki te tiare uunaia i roto i te ngangaere. E kitea ai te tiare, ka anoanoia kia kimi matatio i te reira. Me rauka mai te reira, kare e rava ua te tiare okotai. Ka kimi aere aia kia kitea te au tiare e manganui. Pera katoa, kare e rava ua te apii i te tuatua mou okotai. Ka tau tatou kia kimi ua rai i te au tuatua mou kia mārama.

¹⁵ Te akamataanga tatou i te apii i te Pipiria, kua apii tatou i te au tuatua mou manea. Penei ka kapiki tatou i te reira e au tuatua mou “taito,” no te mea ko te reira te mea mua ta tatou i apii. Eaa teia

15. No teaa ra tatou ka kapiki ei i tetai au tuatua mou e “apinga taito,” e ko teea i teia taau e akaperepere ra?

au tuatua mou? Mea mua, kua apii tatou e ko Iehova Tei Anga mai e eaa tona akakoroanga no te tangata. Apii katoa tatou kua tonono mai te Atua i tana Tamaiti ki te enua nei kia mate ei atinga oko ei akaora ia tatou mei te ara e te mate. E tetai kua apii tatou na te Patireia o te Atua e takore i te mamae e ka ora tatou e tuatau ua atu i te enua nei ma te au e te mataora.— Ioane 3:16; Apokalupu 4:11; 21:3, 4.

¹⁶ I tetai taime, ka tau i to tatou mārama anga i te totou Pipiria me kore irava. Me tupu teia, e mea puapinga kia akanoo i te taime no te apii i te mārama ou e kia akamanako oonu. (Angaanga 17:11; 1 Timoteo 4:15) Eiaa tatou e mārama ua i te tuke i rotopu i te mārama anga taito e te mea ou, mari ra ka anoanoia kia akara meitaki i te au akakite anga rikiriki o te mārama ou. Ka akapapu teia e ka riro te tuatua mou ou ei tuanga i roto i ta tatou putunga tuatua mou Pipiria. No teaa ra i meitaki ei kia rave i te reira?

¹⁷ Apii a Iesu e ka tauturu te vaerua o te Atua ia tatou kia akamaara i te au mea ta tatou i apii. (Ioane 14:25, 26) Akapeea teia te tauturu anga ia tatou me tutu aere i te nuti meitaki? Akamanako i tei tupu ki tetai taeake ko Peter. I te 1970, e 19 ona mataiti e koi akamata akera aia i te tavini i ko i te Betela i Peritane. Te tutu aere ra a Peter mei tera are ki tera are e kua aravei i tetai tangata uruuru vaa. Ui aia ki teia tangata e me ka inangaro aia kia mārama i te Pipiria. E rabi ngati Iuda teia

16. Eaa ta tatou ka rave me tau i to tatou mārama anga i te tuatua mou Pipiria?

17, 18. Akapeea te vaerua tapu me tauturu ia tatou?

tangata, e kua poitirere aia e kua manako teia mapu ka rauka i te apii i te Pipiria kiaia. Ei timata ia Peter, kua ui te rabi, “E taku tamaiti, eaa te reo i tataia ai te puka o Daniela?” Karanga a Peter, “Kua tataia tetai au tuanga i te reo Arama.” Maara ia Peter, “Poitirere te rabi kua kite au i te pauanga—inara e maata atu toku poitirere! Akapeea au i kite ei i te pauanga? Kua oki au ki te kainga e kua akara i *Te Punanga Tiaki* e te makatini *Awake!* no te au marama i topa, e kua kite mai au i tetai atikara tei akamārama e kua tataia a Daniela i te reo Arama.” (Daniela 2:4) Ae, ka tauturu te vaerua tapu ia tatou kia akamaara i te au manako ta tatou i tatau tei akaputuia ki roto i ta tatou putunga apinga.—Luka 12:11, 12; 21:13-15.

¹⁸ Me akaperepere i te au tuatua mou no ko mai ia Iehova e me āriki i te reira, ka akaputu ua rai tatou i te reira ki roto i ta tatou putunga apinga. Te maata atu i te rave i teia, ka papa i reira tatou i te apii i tetai ke.

PARURU I TAAU APINGA

¹⁹ I teia atikara, kua apii tatou i te pua-

19. No teaa ra tatou ka paruru ei i ta tatou apinga pae vaerua?

pinga kia akaperepere i te au apinga pae vaerua. Inara kia matakite tatou auraka e akatika ia Satani e tona ao kia akaparuparu i to tatou inangaro i te au apinga akaperepereia. Me kare tatou e matakite, penei ka akaanga keia tatou e te au apinga mei te angaanga moni maata, te moemoea o te oraanga apinganui, e te akatietie i ta tatou apinga. Akamaara mai te apotetoro ko Ioane ia tatou e te ngaro ke nei teianeia ao e ta te reira ka oronga mai. (1 Ioane 2:15-17) Ko teia te tumu ka tau kia āriki rekareka i te au apinga pae vaerua e kia paruru i te reira.

²⁰ Kia puareinga ua i te akaatinga i tetai ua atu apinga te ka akaparuparu i toou inangaro no te Patireia o te Atua. Tauta kia tutu maroiroi, e auraka e ngere i te inangaro no te angaanga orometua. Kimi ua rai i te au tuatua mou Pipiria. Me pera koe, te akaputu ra koe i te “apinga kare e pou ki runga i te rangi, i te ngai e kore e taea e te keia, e kare e pou i te uu. Te ngai oki i vaioia’i to kotou na apinga, ka riro katoa i reira to kotou ngakau.”—Luka 12: 33, 34.

20. Eaa taau ka rave kia paruru i taau apinga pae vaerua?

TETAI AU TUATUA I URIURIIA

Apinga pae vaerua e au apinga aroa no ko mai ia Iehova. E toru apinga akaperepere ko te Patireia o te Atua, te angaanga orometua, e te au tuatua mou ta tatou i apii

Apinga i te rangi: Te au mea meitaki ta tatou i rave te akamareka ra ia Iehova e tei roto i tona manakonakonga. Akamaara aia i te au mea ravarai ta tatou i rave nona e kua taputou i te tutaki anga

Akamou i to Mata ki Runga i te Maroanga Maata

“Kia kite ratou e, ko Iehova toou ingoa, e ko koe anake Tei Teitei i te enua katoa nei.”—SALAMO 83:18.

NO TE manganui i teia tuatau, ko te moni te maroanga maata. Ka akamanako ua ratou i te reira. Ka akapou ratou i te taime kia akaputu maata i te moni. No tetai papaki, to ratou maroanga maata koia oki te ngutuare tangata, te oraanga kopapa, me kore ta ratou ka inangaro i te rave ki to ratou oraanga.

² Inara te vaira tetai maroanga tei puapinga atu i teia au mea. Teia maroanga ko te akatikaanga me kore te akapapuanga i to Iehova tu ngateitei. E puapinga tikai auraka tatou e akamutu i te akamou ki runga i teia maroanga. Me kare tatou e matakite, ka varenga ua tatou i te oraanga noa ua nei me kore i to tatou au manamanata e ka ngaropoina ia tatou te mea puapinga. Me turu tatou i to Iehova tu ngateitei, ka rauka ia tatou te akakoromaki i te au manamanata o te oraanga e ka akavaitata atu kia Iehova.

1, 2. (a) Eaa te maroanga maata tei akakeu i te tangata katoatoa? (e) No teaa ra teia maroanga i puapinga ai kia tatou?

AU IMENE: 46, 136

EAA TAAU I APII MAI?

No teaa ra te akatika anga i to Iehova tu ngateitei i riro ei ei maroanga puapinga tikai no te tangata katoatoa?

Akapeea a lobu te turu anga i to Iehova tu ngateitei? Inara eaa a lobu i anoanoia ai kia akatikatikaia?

Eaa te au mataara puapinga ka turu tatou i to Iehova tu ngateitei?

NO TEAA RA TEIA MAROANGA I PUAPINGA AI?

³ Kua ui a Satani te Tiaporo me e tika-anga rai to Iehova kia tutara. Inangaro a Satani i te tangata kia manako e e Tutara kino a Iehova e kare Aia e inangaro i te mea meitaki no tatou. Karanga a Satani e ka mataora atu te tangata me tutara ia ratou uaorai. (Genese 3:1-5) Akaapa katoa aia e kare tetai ua atu tangata e tiratiratu ki te Atua pera katoa me ngata te oraanga, ka akaruke te tangata Iaia ei Tutara no ratou. (Iobu 2:4, 5) No reira kua tuku a Iehova i tetai tuatau kia aere ei akapapu ki te katoatoa e kino te oraanga me kare te Atua e Tutara.

E puapinga atu te akatikaanga i to Iehova tu ngateitei i to tatou uaorai mataora

⁴ Kua kite takere a Iehova e au pikikaa te akaapa anga a te Tiaporo. Eaa i reira aia i akatika ai i tetai tuatau no Satani kia akapapu i tana akaapa anga? No te mea te ō maira te katoatoa, i te rangi e te enua. **(E tatau ia Salamo 83:18.)** Kua kopae a Adamu raua ko Eva i ta Iehova tutara anga, pera katoa te manganui i muri mai. Penei ka manako tetai pae e e tika rai te Tiaporo. I te tuatau kare teia maroanga e

3. Eaa ta Satani i karanga no te tutaraanga a te Atua?

4. No teaa ra i anoanoia ai kia akatikaia te maroanga no te tutara anga?

akatikaia i roto i te manako o te tangata e te angera, kare te au e te taokotai e tupu. Inara me akatikaia to Iehova tu ngateitei, ka noo te katoatoa i raro ake i tana tutara anga umere e tuatau ua atu. Ka tupu te au i te ao katoa e pini ua ake.—Ephesia 1: 9, 10.

⁵ Ka akatikaia to te Atua tu ngateitei, e ka akaateaia te tutara anga a Satani e te tangata. Ka puapingaia te tutara a te Atua na roto i te Patireia o te Mesia. Ka akapapu te aronga akarongo e ka rauka rai i te tangata kia vai tiratiratu e te turu i te tutara anga a te Atua. (Isaia 45:23, 24) Ka inangaro ainei tatou kia riro ei tuanga no te aronga akarongo? No teaa! No reira, ka anoanoia tatou kia marama mei teaa tikai te puapinga o teia maroanga.

PUAPINGA AKE TE AKATIKAANGA I TE AKAORA

⁶ E puapinga atu te akatikaanga i to Iehova tu ngateitei i to tatou uaorai mataora. Kare te aiteanga e e puapinga kore to tatou akaora anga kia Iehova e kare aia e manako mai ia tatou. Akapeea tatou me kite i teia?

⁷ Inangaro maata a Iehova i te tangata. Te tika, akaperepere tikai aia ia tatou e kua oronga mai i tana Tamaiti kia rauka ia tatou te ora mutukore. (Ioane 3:16; 1 Ioane 4:9) Naringa kare a Iehova e akapapu i tana au taputou no tatou, ka tano i reira ta Satani e te aronga patoi. Karanga

5. Akapeea tatou te ō anga ki roto i teia maroanga no te tu ngateitei?

6. Mei teaa te puapinga o te akatikaanga i to Iehova tu ngateitei?

7, 8. Akapeea tatou e puapinga ai me akatikaia to te Atua tu ngateitei?

a Satani e pikikaa a Iehova tei tāpu i te meitaki mei te tangata e te tutara ra ma te tau kore. Kua aviri te aronga patoi i ta Iehova au taputou ma te karanga e: “Teiea ua te aerenga mai nona i karangaia ra? te vai ua nei rai oki te au mea katoa nei mei te moe anga mairai o te ai metua ra, mei te maani anga mairai o te enua ra.” (2 Petero 3:3, 4) Inara ka akatupu a Iehova i tana taputou. Kua akapapu aia e me akatikaia tona tu ngateitei, ka kapiti katoaia mai te akaora anga i te au tangata akarongo. **(E tatau ia Isaia 55:10, 11.)** Kua akatumuia to Iehova tu ngateitei ki runga i te aroa. No reira papu ia tatou ka aroa e ka akaperepere ua rai aia i tona au tavini tiratiratu.—Exodo 34:6.

⁸ I te mea e e maroanga puapinga maata te akatikaanga i to Iehova tu ngateitei, kare te aiteanga e e puapinga kore to tatou akaora anga kiaia. E oonu to Iehova aroa no tatou. Ka tau tatou kia akamaara ua rai i te mea puapinga e te turu ua rai i ta Iehova tutara anga.

TAUI A IOBU I TONA MANAKO

⁹ E mea puapinga kia rauka te manako tau no te tu ngateitei o Iehova. Ka kite tatou i te tumu me tatau i te puka o Iobu, tetai o te puka Pipiria mua tei tataia. I roto i reira ka tatau tatou ta Satani akaapa anga te rokoia anga a Iobu e te mamae, ka akaruke aia i te Atua. Pati katoa a Satani ki te Atua kia takino ia Iobu. Kare a Iehova e rave i teia, mari ra kua tuku ia Satani kia timata ia Iobu i te na ko anga: “I na, ko tana katoa ra, tei **to**

9. Eaa ta Satani i tuatua no Iobu? (Akara i te tutu mua.)

rima ia.” **(E tatau ia Iobu 1:7-12.)** Muri akera, kua mate te au tavini o Iobu e kua ngere i tana apinga. E oti kua akarongo aia e kua mate tana au tamariki e tai ngauru i roto i te tumatetenga. Kua akariro a Satani mei te mea e na te **Atua** i akatupu i teia au tumatetenga. (Iobu 1:13-19) Aru mai, kua ta a Satani ia Iobu ki tetai maki mamae e te viivii. (Iobu 2:7) Tei kino atu, kua akakino te vaine a Iobu e tona au oa pikikaa iaia e kua akataitaia iaia.—Iobu 2:9; 3:11; 16:2.

¹⁰ Kua tano ainei ta Satani akaapa anga? Kare. Noatu to Iobu tumatetenga, kare aia i kopae ana ia Iehova. (Iobu 27:5) Inara no tetai tuatua, kua ngaropoina ia Iobu te mea puapinga e kua manako iaia uaorai. Karanga aia e kare aia i rave ana i te tarevake. Kua manako a Iobu e ka anoanoia kia kite i te tumu i mamae ei aia. (Iobu 7:20; 13:24) Ka mārama meitaki tatou i to Iobu turanga. I na, kua kite a Iehova i to Iobu manako tarevake, e kua akatikatika ia Iobu. Akapeea aia i te rave anga i teia?

¹¹ Ka tatau tatou i ta Iehova i tuatua kia Iobu i roto i te pene 38 ki te 41 i te puka o Iobu. Kare a Iehova i akamārama ana i te tumu o to Iobu mamae. Mari ra, kua inangaro a Iehova i te tauturu iaia kia mārama e e iti ua aia me akaaiteia ki te Atua. Kua apii aia ia Iobu e maroanga puapinga maata tetai i to Iobu uaorai manamanata. **(E tatau ia Iobu 38:18-21.)** Kua tauturu

10. (a) Akapeea a Iobu te akaari anga i tona tiratiratu ki te Atua? (e) No teaa ra a Iobu i anoano ei te akatikatikaanga?

11, 12. Kua tauturu a Iehova ia Iobu kia mārama i teaa? Akapeea a Iobu te ariu anga?

te tuatua a Iehova ia Iobu kia akatanotano i tona manako.

¹² E mea tau ainei no Iehova kia tuatua kia Iobu na roto i teia tu i muri ake i tona mamae anga? Kare, kare a Iobu i manako akapera ana. Kua mārama e kua akaperepere a Iobu i ta Iehova akoanga. Karanga katoa aia: “Te akaviivii nei au iaku uorai, e te tatarara nei au i raro i te one-pueu e te reu.” (Iobu 42:1-6) I mua ake, tauturu katoa tetai mapu tane ko Eliu ia Iobu kia akatanotano i tona manako. (Iobu 32: 5-10) I to Iobu akarongo anga ki ta Iehova akoanga aroa e kua tau i tona manako, kua akakite a Iehova ki tetai ke i tona marka anga i to Iobu tu tiratiratu.—Iobu 42:7, 8.

¹³ Kua puapinga rai a Iobu mei ta Iehova akoanga noatu e kua akamutu te au timataanga. “Akameitaki roa akerā Iehova i to Iobu openga i to tona muatangana.”

13. Akapeea te akoanga a Iehova me tauturu ia Iobu noatu e kua akamutu te au timataanga?

Muri mai, “toko itu oki ana puke tamariki tamaroa, e toko toru tamaine.” (Iobu 42: 12-14) Noatu e kua akaperepere a Iobu i tana tamariki, e mea papu kua mii rai aia i tana tamariki i mate. Pera katoa, kare e kore kua maara ua rai aia i te au tumate-tenga tei tupu kiaia e tona ngutuare. Noatu e penei kua apii a Iobu i te tumu i tupu ei te au timataanga, penei kua manako rai aia eaa ra te Atua i akatika ai iaia kia mamae maata. Me kua manako akapera aia, ka rauka iaia te akamaara i ta Iehova i tuatua kiaia. Kua riro teia ei akapumaana e te tauturu iaia kia rauka te manako tau.—Salamo 94:19.

¹⁴ Me akamanako oonu tatou eaa tei tupu kia Iobu, ka tauturu ia tatou kia akatanotano i to tatou manako e ka akapumaana ia tatou. Ko te puka o Iobu, e tuanga ia no ta Iehova i akapapa “kia kite **tatou**; kia rauka to **tatou** tatari anga, i te akakoromaki e te pumaana o te tuatua i tataia.”

14. Eaa ta tatou ka apii mei te tupuanga o Iobu?

Ka rauka ainei ia tatou kia akamou ki runga i to Iehova tu ngateitei kare i to tatou uarai manamanata?

(Akara i te parakarapa 14)

(Roma 15:4) Apii mai te reira e auraka tatou e akamanako ua i to tatou au manamanata e kia akamutu i te manako i te akatikaanga i to Iehova tu ngateitei. Mei ia Iobu rai, ka turu tatou i to Iehova tu ngateitei me vai tiratiratu kiaia noatu e ngata te oraanga.

¹⁵ Ka akapumaanaia tatou mei tei tupu kia Iobu no te mea me tupu te timataanga kare te aiteanga e kua riri a Iehova ia tatou. Ka riro te au timataanga ei atiangā no tatou kia turu i to Iehova tu ngateitei. (Maseli 27:11) Me akakoromaki marie tatou, ka mareka a Iehova e ka ketaketa roa atu to tatou manakonakoanga no te tuatau ki mua. **(E tataua ia Roma 5:3-5.)** Te akaari maira tei tupu kia Iobu e “kua ki te Atua i te aroa e te takinga-meitaki maata.” (Iakobo 5:11) Me turu tatou i to Iehova tu ngateitei, ka akameitaki aia ia tatou. Ka riro teia ei tauturu ia tatou “kia

15. Me tupu te manamanata kia tatou, eaa te ka rauka mai me vai tiratiratu tatou?

maata atu te akakoromaki, e te maru anga kia roa, ma te rekareka.”—Kolosa 1:11.

AKAMOU I TE MANAKO

¹⁶ E tika e ngata i te akamou ki runga i te akatikaanga i to Iehova tu ngateitei me aro atu tatou i te au manamanata o te oraanga. Ka riro katoa te au manamanata rikiriki ei mea maata me akamanako ua rai i te reira. No reira ka anoanoia kia akamaara ua rai tatou e puapinga maata kia turu i to te Atua tu ngateitei noatu te au turanga ngata.

¹⁷ Me rave maroiroi i te angaanga a Iehova, ka tauturu ia tatou kia akamaara i te mea puapinga. Ei akaraanga, tetai tua-ine ko Renee kua akamate tona kopapa, kua mamae maata aia e kua tuia e te maki *cancer*. I roto i te aremaki, kua tutu aere

16. No teaa ra tatou ka akamaara ua rai e e puapinga tikai te akatikaanga i to Iehova tu ngateitei?

17. Me rave maroiroi i te angaanga a Iehova, aka-pee me tauturu ia tatou kia akamanako i te mea puapinga?

aia ki te aronga angaanga, te aronga maki, e te aronga atoro ua. I tetai atiangā kua noo a Renee i roto i te aremaki e rua e te apa epetoma, e kua tutu aere aia e 80 ora. Noatu e kua kite a Renee e ka mate aia, kare rava aia i akangaropoina i te mea puapinga. Te turu anga i to Iehova tu ngateitei kua apai mai i te au kiaia.

Me rave maroiroi i te angaanga a Iehova, ka tauturu ia tatou kia akamaara i te mea puapinga

¹⁸ Ka turu katoa tatou i to Iehova tu ngateitei me akakoromaki i te au manamanata rikiriki o te oraanga i te au rā. Tetai tuaine ko Jennifer kua pou e toru rā tona tiakianga i ko i te ngai toanga pairere kia oki ki tona enua. Kua akakoreia te au rere anga pairere e kua roiroi tikai

18. Eaa ta te tupuanga o Jennifer e apii maira ia tatou no te turu anga i to Iehova tu ngateitei?

a Jennifer e te maromaroa. Ka rauka ua iaia i te tangi i tona turanga. Mari ra, kua pure a Jennifer kia Iehova no te tauturu kia akakite i te nuti meitaki ki te au patete e tiaki ra. Tei tupu e maata te tangata tana i tuatua atu e kua oronga aere i te puka. Karanga a Jennifer, “Irinaki au e kua akameitaki mai a Iehova iaku noatu teia tupuanga ngata e kua akamaroiroi iaku kia apai i tona ingoa ma te tau meitaki.”

¹⁹ Ko te iti tangata anake o Iehova tei mārama pu tikai i te puapinga o to Iehova tu ngateitei. Te akataka ra teia mārama i te aronga akamori mou. No reira e akapapu tatou tataki tai kia turu ua rai i to Iehova tu ngateitei.

²⁰ Te kite nei e te akaperepere ra a Iehova i taau e rave ra kia turu i tona tu ngateitei, e te tavini tiratiratu iaia ma te akakoromaki i te au timataanga. (Salamo 18:25) I te atikara ka aru mai ka akamāramaia te tumu i tau ei tatou kia turu i to Iehova tu ngateitei e akapeea me rave tamou i te reira.

19. Eaa te akataka ra i te aronga akamori mou?

20. Eaa to Iehova manako i taau e rave ra kia turu i tona tu ngateitei?

TETAI AU TUATUA I URIURIIA

Akatika i to Iehova tu ngateitei: Ko Iehova te Atua Ngateitei o te ao e pini ua ake. Te aiteanga i reira ka tau aia kia tutara e kia akanoo i te au ture no te au mea ora, kapiti mai te tangata. Kua akaapa a Satani e kare e tika kia tutara a Iehova e kare katoa aia i te Tutara meitaki. Kare e roa atu ana ka akatikaia te tu ngateitei o te Atua, me kore ka akapapuia. Me tupu te reira, ka kite te katoa-toa i ta Iehova Tutara anga

Turu i to Iehova tu Ngateitei!

“E tau te kakā ia koe, e te Atua, e te akangateitei, e te mana: naau oki i anga i te au mea ravarai nei.”—APOKALUPO 4:11.

TA TATOU i uriuri i te atikara mua, karanga te Tiaporo e kare a Iehova e tau kia tutara i te tangata. Karanga katoa aia e tutara kino a Iehova e ka mataora atu te tangata me tutara ia ratou uaorai. E tano ainei a Satani? Tamanako ana e ka rauka i te tangata i te tutara ia ratou uaorai e kia ora e tua-tau ua atu. Ka mataora ainei ratou i te mea e kare te Atua e tutara ia ratou? Ka mataora ainei **koe** me rauka ia koe te ora mutukore ma te kore e tutaraia e te Atua?

² Kare tetai ua atu e rauka i te pau i teia uianga noou. Ka tau tatou tatakai tai kia akamanako meitaki i te reira. Ka taka meitaki i reira ia tatou e na Iehova te tutara anga meitaki rava atu e ka turu iaia ma te ngakau katoa. Ka papu katoa mei ta tatou e tatau ra i roto i te Pipiria. Teianeia ka akara ana tatou i ta te Pipiria e karanga ra no runga i to Iehova tikaanga kia tutara i te ao katoa e pini ua ake.

1, 2. Eaa ta tatou tatakai tai ka akapapu? (Akara i te tutu mua.)

AU IMENE: 2, 49

AKAPEEA KOE ME PAU?

No teaa ra a Iehova i riro ei ei Tutara Ngateitei i te ao katoa e pini ua ake?

Eaa te tumu ko Iehova te Tutara meitaki rava atu?

Akapeea tatou me turu i to Iehova tu ngateitei i teianeia?

TO IEHOVA TIKAANGA KIA TUTARA

³ Ko Iehova anake tei Ngateitei i te ao katoa no te mea koia te **Atua Mana Katoatoa e Tei Anga Mai**. (1 Paraleipomeno 29:11; Angaanga 4:24) I roto i tetai orama no te rangi, karanga to Iesu au taeake tutara e 144,000: “E tau te kakā ia koe, e te Atua, e te akangateitei, e te mana: naau oki i anga i te au mea ravarai

Tetai ua atu ture, kaveinga, e te ikianga no ko mai ia Iehova, e mea tau e te tika

nei, e no toou inangaro i mou ei e i anga-ia’i ratou.” (Apokalupo 4:11) Na Iehova i anga i te au mea ravarai, no reira e tika-anga tona kia tutara i te katoatoa i te rangi e i te enua.

⁴ Kare a Satani apinga i anga. No reira kare ona tikaanga kia tutara i te ao katoa. Akarongo kore a Satani e te nga tokorua mua e kua patoi i to Iehova tu Ngateitei. (Jeremia 10:23) Kua riro ainei to ratou tu rangatira ei oronga i te **tika** kia patoi i ta Iehova tutara? Kare. Ka akatika te tu rangatira i tetai kia rave i te ikianga kare kia patoi i Tei Anga mai, ko Iehova. Te taka meitaki ua ra, me patoi i te Atua, te **taangaanga tau kore** ra i te tu rangatira. Te anoano ra tatou i ta Iehova tutara anga e te aratakianga.

3. Eaa te tumu i tika ai a Iehova ei tutara Ngateitei?

4. Eaa te tumu kare te tu rangatira e oronga mai i te tika kia patoi i te Atua?

⁵ Akamanako ana i tetai atu tumu i tika ai a Iehova i te tutara. Te taangaanga ra aia i tona mana ma te **tau tika**. Akakite mai aia kia tatou: “Ko Iehova au, ko tei rave i te takinga-meitaki, te tuatua-tau, e te tuatua-tika, ki runga i te enua nei: ko taku ia au mea inangaro.” (Jeremia 9:24) Kare a Iehova e anoano i te au ture a te tangata ei tauturu iaia kia rave i te tika. Mari ra, koia tei akanoo i te turanga no te tika. Pera katoa, kua oronga a Iehova i tana ture ki te tangata tei akatumuia ki runga i tona tu tau. Karanga te tata salamo: “Ko te tuatua-tika ra, e te tuatua-tau, ko te tumu ia o toou ra terono.” No reira tetai ua atu ture, kaveinga, e te ikianga no ko mai ia Iehova, e mea tau e te tika. (Salamo 89:14; 119:128) Karanga a Satani e kare a Iehova i te Tutara tau. Inara kare e rauka ia Satani te apai mai i te tu tau ki teiane ai.

⁶ Tetai akaou tumu i tika ai a Iehova i te tutara koia oki, tei iaia te **kite e te pakari** kia akono i te ao katoa e pini ua ake. Ka kite tatou i teia mei tana akamana anga i tana Tamaiti kia rapakau i te au maki kare e rauka ana i te taote. (Mataio 4:23, 24; Mareko 5:25-29) Noatu e temeio teia kia tatou, kare ra i te temeio kia Iehova. Kua mārama aia i te kopapa e tona turanga e ka rapakau i tetai ua atu kino. Ka rauka katoa iaia te akatu mai i tei mate e kia akakore i te au tumatetenga natura.

⁷ I teiane ai to tei tutaraia e Satani, kare

5. No teaa ra ta te Atua au tukuanga tika i te mea tau?

6. Eaa tetai tumu i tika ai ia Iehova te tutara?

7. Akapeea a Iehova i pakari atu ei i tetai i roto i to Satani ao?

e au i rotopu i te au pa enua e te au iti tangata. Tei ia Iehova anake te pakari kia apai mai i te au ki te ao katoa. (Isaia 2: 3, 4; 54:13) Aite to tatou manako ki to te apotetoro ko Paulo te karanga anga e: “Aue te oonu o te apinga nui o te pakari e te kite i te Atua e! e te kimi anga taea kore o tana akatauanga e, tona au aerenga i te kitea kore kia kimi e!”—Roma 11:33.

KO IEHOVA TE TUTARA MEITAKI RAVA ATU

⁸ Mei ta tatou i kite mai, te akaari pu tikai maira te Pipiria i to Iehova tika-anga kia tutara. Te akaari katoa maira i te tumu koia te tutara meitaki rava atu. Tetai tumu koia oki **tutara aia ma te aroa**. Ka piri vaitata tatou kiaia me akamanako iaia ei “Atua takinga-meitaki, e te aroa ua, e te akakoromaki maata, e te meitaki maata, e te tuatua-mou.” (Exodo 34:6) Akono mai te Atua ia tatou ma te akangateitei. E meitaki atu tana akono anga ia tatou mei ta tatou uorai. Karanga te Tiaporo e ka tāpu a Iehova i te meitaki mei Tona au tavini, inara e pikikaa te reira. Kua oronga mai te Atua i tana Tamaiti akaperepere kia rauka ia tatou te manakonakoanga no te ora mutukore.—**E tataua ia Salamo 84:11; Roma 8:32.**

⁹ Akaperepere a Iehova i tona iti tangata katoa ei pupu. Pera katoa te **manako ra aia i te tangata tatakai tai**. Akamanako ana i tei tupu i te tuatau taito. No tetai toru anere mataiti, kua ta-angaanga a Iehova i te au akava ei arataki

8. Eaa toou manako i ta Iehova tutara anga?

9. Akapeea tatou i kite ei te manako ra te Atua ia tatou tatakai tai?

i tona iti tangata e te paruru ia ratou mei te enemi. Noatu ra i te tuatau katoa e tupu ra teia, kua akamanako rai a Iehova i te au tangata tatakai tai. Tetai akaraanga ko te vaine ko Ruta. Kare aia i te vaine Ise-raela, e kua akaruke aia i tana apinga pou-roa kia riro mai ei vaine akamori ia Iehova. Akameitaki te Atua iaia ma te tane e te tamaiti. Tei maata atu, kua riro te

E meitaki atu ta Iehova akono anga ia tatou i ta tatou uorai

tamaiti a Ruta ei ai metua no te Mesia. Kua akapapu katoa a Iehova kia tataia te tua oraanga o Ruta i roto i te Pipiria, i te puka Pipiria tei kapikiia ko Ruta. I toou manako, akapeea a Ruta te ariu atu anga me akatuia mai aia e ka apii i teia au mea?—Ruta 4:13; Mataio 1:5, 16.

¹⁰ Kare ta Iehova tutara e kino ana. Mari ra, ka kite te aronga e akarongo ra iaia i te tu rangatira e te **mataora**. (2 Korinetia 3:17) Karanga a Davida no Iehova: “Te kakā e te akangateitei tei mua ia i tona mata; te ririnui e te mataora tei tona ia ngai.” (1 Paraleipomeno 16:7, 27) Karanga katoa te tata salamo ko Etana: “E ao to te au tangata i kite i te reo rekareka ra: e aaere rai ratou, e Iehova, i te mārāma o to mata ra: E rekareka ratou i to ingoa e po ua atu te rā, e ka teitei ratou i te tuatua-tika naau ra.”—Salamo 89:15, 16.

10. Eaa te tumu i karanga ai tatou e kare ta Iehova tutara e kino ana?

¹¹ Me akamanako oonu tatou i to Iehova tu meitaki, ka papu ia tatou e ko tana tutara anga e mea meitaki ia. Manako tatou mei te tata salamo tei tuatua no runga i te Atua: “E meitaki maata to te rā okotai i roto i te au paepae noou ra, i to te au rā e tausani ua atu.” (Salamo 84:10) Ko Iehova tei anga mai ia tatou, no reira kua kite aia eaa tikai ta tatou e anoano ra kia mataora. Kua oronga maata mai aia i ta tatou e anoano ra. Tetai ua atu apinga ta Iehova ka pati ia tatou kia rave, e meitaki ia no tatou. Noatu e ka rave i te au akaatinga, ka mataora rai tatou me akarongo kia Iehova.—**E tataua ia Isaia 48:17.**

¹² Apii tatou i roto i te Pipiria e me ope te Tauatini Mataiti no ta Karaiti Tutara-anga, ka patoi tetai pae i to Iehova tu ngateitei. (Apokalupo 20:7, 8) Eaa tei akakeu ia ratou kia pera? A tera tuataua, ka akanauru pakari te Tiaporo i te tangata kia manako ia ratou uaorai. Kua rave ke ana aia i te reira. Penei ka tauta ua atu rai aia i te akanauru i te tangata kia manako e ka ora ratou e tuataua ua atu ma te akarongo kore kia Iehova. Kare rava teia e tupu. Inara ka tau tatou kia ui kia tatou uaorai, ‘Ka irinaki ainei au i teia pikikaa?’ Me inangaro tikai tatou ia Iehova e kua papu i tona tu meitaki e tona tikaanga kia tutara i te ao katoa e pini ua ake, ka riro teia pikikaa ei mea viivii tikai kia tatou. Ka inangaro ua tatou i te noo i raro ake i to Iehova tu ngateitei koia oki tana tutara-anga aroa.

11. Akapeea tatou me akapapu ko to Iehova tu ngateitei te mea meitaki rava atu?

12. Eaa te tumu maata ka turu tatou i to Iehova tu ngateitei?

TURU I TO TE ATUA TU NGATEITEI

¹³ Kua apii tatou e tikaanga to Iehova kia tutara e koia te tutara meitaki rava atu. Ka tau tatou kia turu i tona tu ngateitei. Ka pera tatou me vai tiratiratu kia Iehova e me aru iaia. Me tauta tatou i te rave i to Iehova anoano, ka akaari tatou i te inangaro ki tana tutara anga ma te turu i te reira.—**E tataua ia Ephesia 5: 1, 2.**

¹⁴ Ka apii tatou i roto i te Pipiria e ka tangaanga ua rai a Iehova i tona mana na roto i te tu aroa. Ka tau te au upoko o te ngutuare e te aronga pakari tei inangaro i to Iehova tu ngateitei kia aru iaia e auraka e takino e te maro atu. Kua tauta pakari te apotetoro ko Paulo i te aru i te Atua e tana Tamaiti. (1 Korinetia 11:1) Kare aia e taakama i tetai ke e kare e māro ia ratou kia aru i te tika. Mari ra, kua **akakeu** aia ia ratou kia rave i te tika. (Roma 12:1; Ephesia 4:1; Philemona 8-10) I te raveanga i teia, kua aru a Paulo i to Iehova tu. Me akono tatou i tetai ke ma te aroa, te turu nei tatou i to Iehova tu ngateitei.

¹⁵ Ka turu katoa tatou i ta Iehova tutara na te kauraro e te taokotai anga ki te aronga tana i oronga i te mana. Noatu e kare tatou e mārama e kare e āriki i tetai tukuanga tika ta ratou i rave, ka turu tatou ia ratou. Kare teiane ai ao e pera ana, inara ka akapera tatou me āriki ia Iehova

13. Akapeea tatou me turu i to te Atua tu ngateitei ma te aru anga iaia?

14. Akapeea te aronga pakari e te upoko o te ngutuare me aru ia Iehova?

15. Akapeea tatou me turu i ta Iehova tutara na te akangateitei anga i te aronga mana taoonga?

Turu i to te Atua
tu ngateitei i roto
i taau ikianga e te
angaanga a te
ngutuare tangata
(Akara i te parakarapa 16-18)

ei Tutara no tatou. (Ephesia 5:22, 23; 6: 1-3; Ebera 13:17) Ka mataora tatou, no te mea ka inangaro te Atua i te mea meitaki no tatou.

¹⁶ Ka turu katoa tatou i to te Atua tu ngateitei na roto i ta tatou ikianga. Kare a Iehova e oronga mai i te au akauenga no te turanga ravarai o te oraanga. Mari ra, kua akakite mai aia i tona aerenga manako. Ka tauturu teia ia tatou kia mārama i ta tatou ka rave. Ei akaraanga, kare a Iehova e oronga mai i tetai papaanga no te au mea ta te au Kerititiano ka aao. Mari ra, akamārama aia e kia akaari tatou i te

16. Akapeea ta tatou ikianga te akaari maira e te turu nei tatou i to te Atua tu ngateitei?

tu tau e te ngateitei ei Au Kite nona. (1 Timoteo 2:9, 10) Inangaro aia ia tatou kia akamanako akapeea ta tatou ikianga me akakeu i tetai ke. (1 Korinetia 10:31-33) Me rave tatou i te ikianga tei rotai ki to Iehova aerenga manako, ka akaari tatou i te inangaro ki tana tutara e ka turu i te reira.

¹⁷ Ka akamanako ana i tetai mataara ka turu te au Kerititiano akaipoipo i to Iehova tu ngateitei. Penei kare te oraanga akaipoipo o tetai nga tokorua i tau ki ta raua i manako. Penei te tupu ra te manamanata maata kia raua. Me koia ia,

17, 18. Akapeea te au tokorua akaipoipo me akaari e te turu nei ratou i to Iehova tu ngateitei?

ka puapingaia raua me akamanako akapeea a Iehova te akono anga i to Iseraela i taito. Kua akataka a Iehova iaia uaorai ei tane ki tona iti tangata. (Isaia 54:5; 62:4) Maata te taime kua akataitaia teia iti tangata ia Iehova. Aite rai teia pirianga ki tetai oraanga akaipoipo manamanata. Inara kare a Iehova i viviki ana i te akaruke ia Iseraela. Mari ra, kua akakore ua rai aia i ta ratou ara e kua akatupu i tana i papau kia ratou.—**E tatau ia Salamo 106:43-45.**

¹⁸ Ka tauta te au Kerititiano akaipoipo tei inangaro ia Iehova kia aru iaia. Noatu te au manamanata i roto i te oraanga akaipoipo, kare ratou e kimi i tetai ravenga tei kore i tau ki te tuatua tapu ei akakore i te reira. Kua kite ratou e puapinga tikai te tia akaipoipo ta raua i papau i mua ia Iehova e ka inangaro aia i te tane e te vaine kia “piri atu” ki tetai e tetai. Ko te ainga tau kore te tumu tau anake i roto i te Pipiria no te kopae e te akaipoipo akaou. (Mataio 19:5, 6, 9) Me rave te au Kerititiano i ta ratou ka rauka kia akameitaki atu i to ratou oraanga akaipoipo, ka turu ratou i to Iehova tu ngateitei.

¹⁹ E aronga apa ua tatou, e i tetai taime ka akataitaia ia Iehova. Kua kite aia i teia, no reira aia i oronga ai ia Karaiti ei atinga oko. Me rave tatou i te tarevake, ka pati tatou kia Iehova kia akakore mai i ta tatou ara. (1 Ioane 2:1, 2) Eiaa tatou e manako tataraapa ua i te tarevake, e tauta i te apii i te reira. Ka inangaro tatou kia noo vaitata ua kia Iehova, tei akakore mai i ta tatou ara, e te tauturu mai ia tatou kia meitaki akaou i te tavini iaia.—Salamo 103:3.

²⁰ I te ao ou, ka tutaraia te katoatoa e Iehova e ka apii ratou i tona arataa tuatua tika. (Isaia 11:9) I teiane i e maata ta tatou ka apii no runga i tona aerenga manako e tana e inangaro ra ia tatou kia rave. Kare e roa atu ana, kare tetai ua atu e ekoko akaou i ta te Atua tutara. No reira e rave i ta tatou ka rauka kia turu i to Iehova tu ngateitei na te akarongo kiaia, te tavini tiratiratu, e te tauta kia aru i tona tu i roto i ta tatou ka rave.

19. Eaa ta tatou ka rave me tarevake tatou?

20. Eaa te tumu ka turu tatou i to Iehova tu ngateitei i teiane i?

TETAI AU TUATUA I URIURIIA

Kia turu tatou i to Iehova tu ngateitei:

Ka tauta tatou i te akarongo kia Iehova ei Tutara,
ka tavini tatou iaia ma te tiratiratu

Eaa ra a Iesu i kapiki ei i te aronga okooko tei oko i te au manu i ko i te iero i Ierusalem e “aronga keia”?

I ROTO i te evangeria a Mataio ka tatau tatou: “Aere aturā Iesu ki roto i te iero o te Atua, kua tuaru atura ki vao te aronga i oko atu e i oko mai i roto i te iero ra, tatipoki atura oki i te au papa o te aronga oko moni ra, e te au nooanga o te aronga i oko i te kukupa, Kua karanga atura kia ratou, Kua oti oki i te tataia, “E karangaia toku are, e are pure anga;” kua akariroia io nei ra e kotou ei ‘ana no te aronga keia.’”—Mataio 21:12, 13.

Te akaari maira te tuatua enua e kua akono tau kore te aronga okooko i te tangata na te tiatiana i te moni maata kia ratou. Ei akaraanga, e māmā ua te kukupa ka rauka i te aronga putaua i te oko i te reira ei akaatinga. Inara, te karanga ra te tataanga ngati Iuda i te anere mataiti mua, ka anoanoia tetahi tangata kia tutaki okotai denari auro kia rauka e rua kukupa. Ka taeria e 25 rā e rauka ai te reira moni. E oko maata roa te au kukupa i kore ei i rauka i te aronga putaua i te oko i te reira. (Levitiku 1:14; 5:7; 12:6-8) No tona riri i teia tu kua akameangiti mai te rabi ko Simeon ben Gamaliel i te au atinga ta te ngati Iuda ka anoanoia kia oronga. Mei reira mai, kua topa viviki te moni o te rua kukupa ki te kota o te denari auro.

Mei ta tatou e kite nei, e aronga noinoi te aronga okooko o te iero e kua takinokino i te tangata tei aere mai kia ratou. Te tumu te reira i kapiki ei a Iesu ia ratou e “aronga keia.”

Rapakau Ainei Koe i te Manamanata ma te Au?

INANGARO te Atua ko Iehova i tona aronga akamori kia rekareka ma te au. Inangaro aia ia ratou kia aruaru i te tu au. Me akapera ratou, ka vai te au i roto i te putuputuanga Kerititiano. Te riro ra teia tu au ei arataki i te tangata ki roto i te putuputuanga.

Ei akaraanga, kua kite tetai taunga purepure i Madagascar i te tu au i rotopu i te iti tangata o Iehova e kua manako, ‘Me piri atu au ki tetai akononga, ko teia taku ka aru.’ Kare i roa ana, kua akamutu aia i te akamori i te au temoni, kua rave i te au tau i anga i tona oraanga akaipoipo, e kua akamata i te akamori ia Iehova, te Atua o te au.

Mei tera tangata, e tauatini ua atu aronga i te au mataiti ravarai tei tomo mai ki roto i te putuputuanga Kerititiano e kua kitea te tu au ta ratou i inangaro ua ana. Inara tatau tatou i roto i te Pipiria “te vareae maata e te māro” i roto i te putuputuanga ka takore i te au pirianga taeake e ka tupu te manamanata. (Iakobo 3:14-16) Inara te oronga maira te Pipiria i te akoanga tau akapea te kopae i teia au manamanata e kia akaketaketa i te tu au i rotopu i te au taeake e te au tuaine. Akara tatou akapea teia ako te angaanga anga i roto i tetai au turanga tikai.

TE AU MANAMANATA E TE AU PAUANGA

“Manamanata tikai au i te taeake taku i angaanga kapiti. Te karo anga maua, e rua tangata i kite i te reira.”—CHRIS.

“Te tuaine taku i tutu aere tamou, kare i roa kua akamutu i te aru iaku i te tutu aere. E kua akamutu i te tuatua mai kiaku. Kare au i kite eaa te tumu.”—JANET.

“Te pukapuka ra au i runga i te tereponi toko toru tangata. Kua tuatua mai tetai e, noo ake ra, manako au kua oti rai aia. I reira, kua tuatua au i te au mea tau kore no runga iaia ki tetai mai tangata, inara tei runga rai te tangata mua i te tereponi.”—MICHAEL.

“I ta matou putuputuanga, kua tupu te manamanata i rotopu i nga painia e rua. Kua akakino tetai i tetai. Kua riro ta raua karo ua ei akataitaita i tetai pae.”—GARY.

Te akaraanga penei kare teia i te au manamanata kino. Inara kua tupu te mamae ngakau ki teia aronga e kua takino i te tu au o te putuputuanga. Ma te rekareka, kua aru teia au taeake e te au tuaine i te aratakianga a te Pipiria e kua tupu akaou te au. I toou manako, eaa te au arataki anga Pipiria tei tauturu ia ratou?

“Auraka kotou e tauetono aere i te arataa.” (Genese 45:24) Oronga a Iosepha i teia akoanga pakari ki tona ai taeake ia ratou e oki ra ki to ratou metua tane. Me kare tetai tangata e akakoromaki i tona au manako ngakau e ka riri vave ua, ka kino roa atu te turanga. Penei ka riri rai tetai pae. Kite mai a Chris e ngata i tetai taime i te taakaaka iaia uorai ma te aru i te au ikuiku

anga. Kua inangaro aia i te tau, no reira kua tuatia tatarara aia ki te taeake tei karo raua. E oti kua angaanga pakari a Chris i te akatere i tona tu riri. Te kite anga te taeake ia Chris e angaanga pakari ra i te tau, kua pera katoa aia. I teianei te noo au ua ra raua ma te tavini kapiti ia Iehova.

“Kare e uruoanga tuatua ra, kare tei akakoroia e tupu.” (Maseli 15:22) Te akamutu anga te oa o Janet i te tuatua kiaia, akamata rai a Janet i te taangaanga i teia irava Pipiria. Kua aere aia i te aravei e te tuatua ki te tuaine. Kua ui a Janet me kua akariri me kore kua tamamae aia iaia. I te akamata anga, e manga tuke rai raua. Inara ia raua e tuatua maru ua ra, kua mako mai raua. Kua kite mai te tuaine e kua mārama kore ua aia i tetai apinga tei tupu i te tuatau i topa e kare rava a Janet i akariri ana iaia. Kua tuatua tatarara aia kia Janet, e kua piri akaou raua ma te tavini kapiti ia Iehova.

“E teianei, kia apai koe i taau apinga oronga ua ki te atarau, e kua manako iora koe i reira e, e ara ta to taeake ia koe na: Vaio atu i to apinga i mua i te atarau, e akamata i te aere e ongi i to taeake.” (Mataio 5:23, 24.) Kua oronga a Iesu i teia tuatua i tana Akoanga i te Maunga. Tatarara tikai a Michael te tuatua anga i te au mea tau kore no runga i te taeake. Kua manako aia i te rave i te au mea ravarai no te rapakau i te manamanata. No reira kua aere aia ki te taeake i te tuatua ma

te tatarara tikai kiaia. Eaa tei tupu? Karanga a Michael, “Kua akakore ua mai toku taeake i toku apa.” Piri akaou raua ei nga oa.

“E tauturu atu tetai ki tetai, e akakore tetai i ta tetai ara, e tapepeanga ta tetai ki tetai.” (Kolosa 3:12-14) Te maara koe i te nga painia tei karo i te ngai tutu aere? Kua tauturu tetai tangata pakari ia raua kia kite e te akataitaia ra raua i tetai pae. Kua akamaara aia ia raua kia akakoro-maki i tetai e tetai e kia akatupu i te au i roto i te putuputuanga. Kua āriki e kua taangaanga raua i tana ako. I teianei kua piri akaou raua te tutu aere i te nuti meitaki.

Ka tauturu katoa te ako ia Kolosa 3:12-14 kia akaaka koe, kia akakore i te ara a tetai tangata tei tamamae ia koe, e auraka e manako atu i te reira. Inara akapeea me kua tauta tatou i te akakore i tana ara inara e ngata roa? Te vaira te kaveinga Pipiria ia Mataio 18:15 te ka tauturu ia tatou. Noatu te tuatua tikai ra a Iesu no runga i te au ara kino, kua akakite aia i te ka rauka ia tatou i te rave me tupu te manamanata ki tetai taeake me kore tuaine. Na roto i te tu takinga meitaki e te aka-aka, ka aere tatou ki te reira tangata kia uriuri i te manamanata e ka tauta i te rapakau i te reira.

E maata atu te au tauturu tau i roto i te Pipiria. Te maata anga ka o mai te irinaki anga ki rungao i te vaerua tapu o te Atua e rauka ai ia tatou te akaari i te ua o te vaerua. Teia au tu ko “te

inangaro ĩa, te rekareka, te au, te akakoromaki, te takinga-meitaki, te meitaki, te pikikaa kore, Te maru, te akono meitaki.” (Galatia 5:22, 23) Akamanako ana i teia. Ka angaanga meitaki ua tetai matini me ta’inuia te reira. Mei tera katoa, e māmā ake i te rapakau i te au manamanata kia rauka te au pirianga maru me akaari tatou i teia au tu meitaki o Iehova.

REKA TE TUKE O TE AU TU I ROTO I TE PUTUPUTUANGA

E tuke te au tu o te tangata tatakita. E tuke to tatou au tu e te au ravenga te akamanako anga pera katoa me tuatua i to tatou uaorai manako. Ka akareka atu teia i to tatou pirianga oa. Inara ka akatupu katoa te tuke o teia au tu i te au turanga mārāma koreia e te au manamanata. Oronga tetai tangata pakari i te akaraanga me tupu teia te karanga anga: “Ka ngata i tetai ta-

ngata akamā i te noo i te pae i tetai tangata ora-ora, e te tuatua maata. Penei ka akara anga puapinga kore ua teia tu; inara, ka taki atu teia ki te au manamanata kino.” Ka irinaki ainei koe kare rava tetai nga tangata tuke to raua tu e reka i tetai e tetai? Ka akara ana tatou i te au akaraanga o nga apotetoro. Me akamanako tatou ia Petero, ka kite tatou i tetai tangata tei tuatua ua i tona manako. Me akara tatou ia Ioane, ka kite tatou i te taeake aroa te ka akamanako i tana ka tuatua e ka rave atu ei. E tuke to Petero tu kia Ioane. Inara kua angaanga kapiti meitaki raua te tavini anga ia Iehova. (Angaanga 8:14; Galatia 2:9) Pera katoa tatou i teia rā. Ka rauka katoa kia angaanga meitaki te au Kerititiano tuke to ratou tu.

Inara akapeea me rave e me tuatua tetai i roto i taau putuputuanga i tetai apinga tei akariri ia

Paulo e Banaba

—E Nga Taeake Noatu e Tuke to Raua Tu

E tangata a Paulo ma te au manako ngakau ketaketa. I mua ake ka riro mai ei aia ei Kerititiano, “te maata ua ra ĩa tana tuatua akamataku e te ta i te au pipi a te Atu.” (Angaanga 9:1) I muri akera, kua akakite a Paulo i tona manako ki te au Kerititiano: “E no te maata o toku riri ia ratou.”—Angaanga 26:11.

I muri ake i to Paulo papetito anga, kua tau i aia. Inara kua maara i te tangata tona tu. Noatu i muri roa ake i tona riro anga mai ei Kerititiano, “matakua anake iora ratou iaia, kare i akarongo e, e pipi aia.”—Angaanga 9:26.

Te aere anga a Paulo ki Ierusalemā, kare te au taeake i reira e irinaki ana iaia. Inara kua tauturu tetai taeake Kupro iaia, tona ingoa ko Iosepha. E taeake takinga meitaki a Iosepha tei inangaroia e te akangateiteia e te putuputuanga. Te tika, kua kapiki te au taeake iaia ko Banaba, te aiteanga “te tamaiti a te ako.” (Angaanga 4:36, 37) Akapeea a Banaba te tauturu anga ia Paulo? Ka tatau tatou: “Kua rave akerā Banaba iaia, arataki atura ki te au aposetolo ra, kua akakite atura kia ratou i tona kite anga i te Atu i te arataa ra, e tana tuatua anga māi kiaia ra, e tana ako anga i Damaseko ma te ingoa o Iesu, kare rava i matakua ra.” (Angaanga

koe? E mea meitaki i te akamaara e kua mate a Karaiti no tera taeake e koe katoa, e kia aroa i toou taeake. (Ioane 13:34, 35; Roma 5:6-8) Kare i te mea tau kia manako e kare koe e piri atu ki tera tangata e ka kopae koe iaia. Mari ra, e ui kia koe uorai: ‘Te rave ra ainei toku taeake i tetai apinga tei akaapaia e te ture a Iehova? Te akakoro ra ainei aia i te tamamae iaku? Me e tuke ua to maua tu? Te tika, penei e au tu to te taeake taku ka inangaro?’

Ei akaraanga, me reka aia i te tuatua e ka muteki ua koe, kore i reira e angaanga kapiti i roto i te angaanga tutu aere kia kite i taau ka apii mai? Akapeea me e tu oronga atu tona i toou? Te kite ra ainei koe i te mataora ka tupu me oronga ki te au ruaine, te makimaki, e te apikepikē? Ka rauka ainei ia koe te apii mei tera tangata kia maata atu toou tu oronga ua? Noatu e tuke to korua tu, ka

akamou koe ki runga i tona au tu meitaki. Noatu kare rava korua e roiro ei nga oa piri, ka vaitata atu ra to korua pirianga. Ka akatupu teia i te au i rotopu ia korua e te putuputuanga.

I te anere mataiti mua, te vaira tetai nga tuaine ko Euodia e Sunetuke. Te akara anga e tuke tikai to raua tu, inara kua akamaroiro te apotetoro ko Paulo “kia okotai rai o raua ngakau i te Atu nei.” (Philipi 4:2) Ka inangaro katoa tatou i te akamori kapiti ia Iehova ma to tatou au taeake e te au tuaine ma te aruaru i te au i roto i te putuputuanga.

AURAKA E TUKU I TE AU MANAMANATA KIA TUPU UA ATU

No teaa ra tatou ka kopae viviki ei i te au manako ngakau kino no tetai ke? Ka akaaite tatou i teia au manako ngakau ki te au ngangaere e tupu ra i roto i tetai aua tiare manea. Me kare tatou e vaere i te reira, ka ngangaere te aua tiare. Mei

9:26-28) I muri ake te akarongo anga te au taeake i Ierusalemia i ta Banaba i tuatua, kua akamata ratou i te irinaki ia Paulo e te akono iaia ei taeake. Kare i roa, kua akamata a Paulo raua ko Banaba i te angaanga kapiti i roto i te angaanga tutu aere ei nga mitinari.—Angaanga 13:2, 3.

Kua mareka tikai a Banaba i te tu maroiro e te tu tika o Paulo no te mea kare a Paulo e matakua ana i te tuatua me kore te rave i tei anoanoia. E kua mareka tikai a Paulo i te angaanga kia Banaba, e tangata takinga meitaki e te maru ki tetai ke.

Inara kare ainei kua taiku te Pipiria ia Paulo raua ko Banaba “tupu atura oki te taumāro maata ia raua uorai”? Eaa raua i patoi ei i tetai e tetai? Kare a Paulo raua ko Banaba i manamanata ana no te tuke i to raua tu. Mari ra no te mea me ka tau rai te taeake ko loane Mareko kia aru ia raua ei mitinari.—Angaanga 15:36-40.

Noatu e tuke to raua tu, kua angaanga kapiti meitaki a Paulo raua ko Banaba. Papu, kua rapakau raua i to raua manamanata, no te mea i muri mai kua angaanga kapiti a loane Mareko i te pae ia Paulo. (Kolosa 4:10) Mei ia Paulo raua ko Banaba, e tuke to tatou au tu. Noatu ra, ka rekareka rai tatou i te tavini kapiti ia Iehova.

Me tauta akaaka koe i te akaau
i tetai ke, ka poitirere koe i te
meitaki ka tupu

tera katoa to tatou manako ngakau kino, ka takino teia i te putuputuanga. Inara me e inangaro to tatou ia Iehova e to tatou au taeake, ka rave ua tatou te paruru i te tu au o te putuputuanga.

Me tauta tatou i te akaau i tetai ke, ka poitirere tatou i te meitaki ka tupu. Kua kite mai tetai Kite i teia. Teia tana tua: “Manako au e te akatamariki maira tetai tuaine iaku. Kua riri tikai au. Iaku e riri ua ra, kua akamata au i te tuatua kino kiaia. Manako au, ‘Kare aia e akangateitei mai ana iaku, kare rai au e akangateitei iaia.’”

E oti kua akamanako teia tuaine i tona tu. “Akamata au i te kite i toku tu kino, e kua poitirere tikai. Anoanoia au kia akatikatika i toku manako. I muri ake i te pure anga kia Iehova, kua apai au i tetai manga apinga aroa na te tuaine ma te tata i te kati no te tatarara kiaia. Kua takave maua ma te tuatua kia kore te reira e taiku akaouia. Kare o maua manamanata akaou mei te reira taime mai.”

Te anoano ra te katoatoa i te tu au. Inara na te tu tinamou kore e te ngakau parau e akatupu i te tangata kia ngere i te au. E mea matauia teia i teianei ao, inara e maata atu ta Iehova e anoano ra i te aronga e akamori ra iaia. I rotopu i te Au Kite o Iehova, ka anoanoia te tu au e te taokotai. Kua akauru a Iehova ia Paulo kia tata ki te au Kerititiano “kia tau to kotou aerenga i te kapikianga” tei rauka ia ratou. Akamaroiroi aia ia ratou kia rave i teia “ma te ngakau akaaka roa, e te maru, ma te akakoromaki, i te tauturu anga atu tetai i tetai ma te aroa; Ma te matakite tikai oki kia vai rai te taokotaianga a te Vaerua ra i te ruru o te au.” (Ephesia 4:1-3) Ko te taokotaianga “ruru o te au” ta te iti tangata o Iehova e akaperepere tikai ra. No reira kia rave ua tatou i te akaketaketa i te reira ma te rapakau i tetai ua atu manamanata i to tatou au taeake e te au tuaine.

Ka rauka i te kopi mai
i teia makatini e te
au puka ke atu
kare e tutaki

Ka rauka katoa ia koe
te tataui i te *New
World Translation*
i roto i te reo Papaa i
runga i te Initaneti

Aere ki te
www.jw.org
me kore scan
i teia code

w17.06-RA
17/02/20